

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din, izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

49. številka.

Maribor, dne 8. decembra 1927.

61. letnik.

Uredništvo je v Mariboru Koroška cesta št. 5. Rokopis se ne vrača. Upravništvo sprejema naročnino, inserat in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primere popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Napori za razorožitev.

Med vprašanji, ki po svetovni vojni najbolj zanimajo narode in države v Evropi in vobče na svetu, zavzema mesto med prvimi vprašanje o razorožitvi ali točnejše o zmanjšanju oboroženosti poedinih držav.

Rimski papež za razoroženje.

Med svetovno vojno je papež Benedikt XV. ob raznih prilikah povdarjal načelo, da se mora materialna (tvarna) sila orožja nadomestiti z moralno (npravno) silo pravice. V svojem mirovnem pismu dne 1. avgusta 1917 je kot prvo postavil to-le zahtevo: »Doseči in izvršiti se mora pravičen sporazum vseh na temelju pravil in jamstev, ki jih je treba določiti, o istočasni in medsebojni razorožitvi, in sicer v potrebnih in zadostnih mejah, da se v vseh državah more vzdržati javni red.«

Wilson — propovednik miru in razorožitve.

Po vojni je ta ideja, ki se je polastila duha in srca narodov, pod vodstvom rajnega predsednika Zedinjenih držav Severne Amerike Wilsona našla sprejem v mirovnih pogodbah leta 1919 in v pravilih Društva narodov. V versalski mirovni pogodbi se v V. delu zahteva, da mora Nemčija svojo vojsko razorožiti do stanja 100.000 mož. — Nemčija je to storila, istotako druge premagane države, in sicer Avstrija do stanja 21.000 mož, Ogrska 35.000 mož in Bolgarija 20.000 mož.

Razorožitev premaganih držav bi naj bil začetek in zgled za splošno razoroženje v Evropi in na celem svetu. K temu obvezuje vse države Društvo narodov, katero v čl. 8 svojih pravil določuje sledeče: »Člani Društva narodov izpovedajo načelo, da vzdrževanje miru zahteva zmanjšanje narodne oboroženosti do tiste najmanjše mere, ki je v skladu z narodovo sigurnostjo in z izsiljenjem mednarodnih obveznosti s skupnim nastopom. Svet (Društva narodov) bo izdelal z ozirom na zemljepisni položaj in posebne razmere vsake države načrte za razorožitev ter jih bo raznim državam predložil v pretres in odločitev.«

Zmanjšanje oboroženosti na morju.

Države-članice Društva narodov te svoje obveze dosejajo še niso izvršile. Ne bi bilo prav, ako bi rekli, da je razlog za to v pomanjkanju dobre volje pri vseh. Zedinjene države Severne Amerike so podvzele prvenstvene korake za zmanjšanje oboroženosti na morju. Temu cilju je služila konferenca med Zedinjenimi državami, Anglijo, Japonsko, Francijo in Italijo v Washingtonu (v Severni Ameriki), ki je 6. februarja 1922 prinesla skupni sklep o zmanjšanju broja velikih bojnih ladij. V letošnjem letu, in sicer meseca junija, se je slična konferenca sestala v Ženevi, katere pa so se udeležile samo Anglija, Japonska in Zedinjene države. Namen je bil, doseči tudi zmanjšanje broja srednjih in malih bojnih ladij. Ta namen se ni mogel popolno-

ma doseči, ker se Anglija in Zedinjene države niso mogle zediniti v vprašanju ladij-križank.

Društvo narodov se zaveda svoje naloge.

Svet Društva narodov tudi ni ostal brezdelen ter ni križemrok gledal na mrtve črke predpisa svojih pravil. Izdelal je leta 1924 takozvani ženevski protokol, ki je svoj razorožitveni načrt zasnoval na ta tri temeljna načela: razsodišče, varnost, razorožitev. Ta protokol žalibog ni bil sprejet, ker mu je zlasti Anglija nasprotovala, ker se je z ozirom na dominione (samostojne države v okvirju velikebritanske države) bala sprejeti prevelika jamstva.

Pripravljalna komisija za razorožitveno svetovno konferenco.

Društvo narodov kljub temu neuspehu ni pustilo vprašanja o razorožitvi iz vidika, marveč je določilo posebno komisijo, ki bi naj to vprašanje temeljito preučila ter pripravila vse potrebno za svetovno konferenco, katere bi naj prinesla sklepe o zaželeni razorožitvi ali vsaj o zmanjšanju oboroženega stanja. Ta pripravljalna komisija je letošnje spomlad imela svoje zborovanje v Ženevi, na katerem sta najprej Anglija, potem Francija predložile svoj načrt o razoroženju. Na osnovi teh dveh predlogov je pripravljalna komisija koncem aprila t. l. sprejela načrt za mednarodno pogodbo o zmanjšanju oboroženosti, ki trpi na tem, da je preveč splošen ter da ni mogel spraviti v sklad različna naziranja poedinih velesil.

Francosko in nemško stališče.

Mesca septembra t. l. je zborovalo Društvo narodov. Razprave, ki so se vršile na tem zasedanju, so prinesle več luči v zamotano vprašanje razorožitve. Pojavili sta se dve stališči: eno je zlasti branila Nemčija, drugo pa Francija. Nemčija zahteva, naj se po njenem zgledu izvrši razorožitev v vseh državah, pa bo tako najbolj zjamčena varnost vseh. Francija pa povdarja, da bi razorožitev sama še ne mogla prinesiti sigurnosti vsem državam, marveč bi bila, ako bi se izvršila na vrat na nos, varnosti bolj v kvar nego v korist; zato je treba vprašanje varnosti vzporedno preučiti in rešiti z vprašanjem postopnega razoroženja: čim več varnosti za poedine države, tem več razorožitve. Vodeč računa o teh dveh stališčih, je Društvo narodov sklenilo, da naj komisija za pripravo razoroženja izbere poseben odbor, ki mora preučiti in utrditi stanje sigurnosti ter za to priporočati posebna sredstva in pripomočke.

Decembarsko zasedanje komisije za pripravo razoroženja.

Na temelju tega sklepa je poseben odbor za varnost in sigurnost bil izvoljen na zborovanju pripravljalne komisi-

je za razoroženje, ki je pričelo 30. novembra. To zborovanje je radi tega še posebno zanimivo, ker so se v Ženevi zbrali zastopniki 26 držav, prišli so tudi zastopniki Zedinjenih držav Severne Amerike in sovjetske Rusije. To je prvi slučaj v zgodovini komisije za razorožitev, da so n njenem zasedanju zbrani zastopniki vseh velesil, tudi takšnih, ki niso članice Društva narodov. V tem je dokaz, da so vse države uvidele velik gospodarski pomen razoroženja. Zeleti je, da bi zasedanju pripravljalne komisije čim prej sledila svetovna konferenca, ki bi naj vprašanje razorožitve, odnosno zmanjšanja oboroženosti rešila v pri evropskim narodom in vsemu človeštvu.

Na delo za katoliško časopisje.

Nad vse je važno, da v tem času povdarjamo delo za katoliško časopisje. Oni, ki uvidevajo, da je danes časopisje, ki brani pravice katoličanov in se bori za zmago katoliških načel v vsem javnem življenju, nam ne bodo zamerili, da ponovno o tem pišemo, da ponovno vabimo

na delo za katoliško časopisje!

Poizkusili smo najprej z oclikcem na posameznike. Mnogo se jih je odzvalo. Veseli smo tega uspeha, vendar še od daleč ni tisti, katerega katoliško časopisje zasluži. Za to smo se odločili obrniti se zdaj posebej na našo častih duhovščino in na naša katoliška prosvetna društva in na ostale naše organizacije, da zastavijo v mesecu decembra ves svoj vpliv in usmerijo vse svoje delo

en teden za katoliško časopisje

in sicer od 11. do 18. decembra. V tem tednu naj ne bo nobene slovenske hiše, v katero ne bi stopil agitator ali agitatorica za naš katoliški tisk. V vse hiše naj pride glas: »Katoliške hiše le katoliški časopis! Naj spoznamo naše družine, da je katoliški časopis njihov najboljši prijatelj, svetovalec, ki jih bo redno obiskal, ki jih bo v njihovem delu podpiral in razvedril, ki jih bo očeval pred slabim vplivom brezverskega časopisja. Vsaka družina naj kljub gospodarskim težnjam pride do prepričanja, da se nekako mora najti ta mala svota denarja za katoliški časopis. In če ne gre drugače, pa skupno po dva sosed ali prijatelj naročita en list in si ga izposojujeta. Kakor ni hiše med nami, kjer bi ne bilo v njej križa, tako je tudi ne bi smel biti, kjer ni katoliškega časopisa, ker ta se bori za zmago križa v javnem življenju.

Spored tedna od 11. do 18. decembra.

Častiti gospodje duhovniki so sprejeli iz centrale poseben osnutek cerkvenega govora, zato jih ujudno prosimo, naj to na nedeljo, dne 11. decembra, uporabijo. Z do bro besedo naj opozore župljane na važnost katoliškega časopisja za versko življenje. In dobra beseda bode našla dobro mesto! — Popoldne ali po službi božji se naj vrši sestanek naših najpožrtvovalnejših iz vsake okolice v župniji. Na tem sestanku naj se jim poda geslo agitacije, naj

Avto je le počasi vozil v zmešnjavi. Od sto strani sto krikov. Na tisoč obrazih tisoč vprašanj udarja v strah velikanse množice. Pot je zopet zaprl policijski in vojaški kordon.

— Nazaj! — je kazal policaj.

Nad javkajočim mestnim delom je požar dvignil zlatordeč obraz. Demon! Rumeni Japonski obraz... Žene in otroci cviliijo, ogenj prasketa, zrak tuli, stene se rušijo... voda sušiti, toda rešitve ni... Zemlja bruha ognjene kroglice, tu eksplozija, tam eksplozija, tvorniški dimniki se rušijo in veter suče dim, na zlatordečem obrazu črne brke.

— Pomoč! — se sliši obupen klic.

Ni. Ni pomoči in rešitve. Smrt hodi po ulicah, s seboj nosi plamenico, hiše ji do kolen segajo in z nevidnim plaščem ruši stene, ko diha podere grad iz kart... Odkod prihaja ta strašni ogenj. Panika se je razlila po ulici in se stekla v preplašeno jecljanje.

— Požig!

— Črnci...

— Strela ga je povzročila...

— Delo Kitajcev je! — je kričal nekdo srdito.

Overton se je v avtu dvignil.

— Japonci! — je kričal divje. — Od japonske strani je prišel. Japonska!... Japonska!...

— Molči! — ga je potegnil k sebi profesor Brinkley.

Ako se izve, bodo tudi nas linčali... Nesrečnež!

Toda množica je že pograbila Overtonovo parolo.

— Japonska! — je zadonela divja jeza.

Neki demagog se je povzpela na drogo, na katerem je visela luč.

— Maščevanje! — je kričal. — Gremo v japonski dell

Množica se je ganila. Tisoči in tisoči so se iztrgali iz nje. Tam ogenj sika, tu ljudsko sovraštvo... Smrt požigalec! Vse je drvelo proti delu japonskih trgovcev.

— Slabo si delal — je karal Brinkley Overtona. — Nedolžne žrtve...

— In naši bratje? — je škripal z zobmi Overton.

Tisoče naših ubogih otrok, ki so zgoreli v ognje! Japonski morilci! Tisti vohuni, izdelovalci opic... Ko da hočejo nas zasmehovati v svoji umetnosti... neumno belo raso.

Ta moj odgovor bo še bolj strašen! Hodiva...

— Kaj hočete?

Štefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

Dalje.

Urni kazalec na minutnem kazalu je skočil na VI.

— Sedaj! — se je nagnil Brinkley v stolu nazaj.

— Pride Elija na ognjenem vozu, — se je smejal Overton — da ukrade mojo nevesto in...

Strašen blisk je razdvojil nebo.

— Tu je! — je obledel Brinkley. — Tu je ognjeni voz.

Na jasnem nebu je zadonel tak grom, da se je hiša v temelju stresla. Za njim se je nad predmestjem zasvetil dolg plamen. Brinkleyjevi so se v odsevajoci svetlobi smrtno bledo pogledali.

— Kaj je to? — se je stresla Alice.

— Zgodilo se je — je vstal Brinkley. — Grozno!

Overton je tekel na balkon.

Predmestje gori — je rekel hripavo.

Sli so ven.

— Moj Bog! — je zajavkala teta Betsy. — Overton, kaj sem rekel?

— Falot! — je škripal z zobmi Overton.

— Ne! — je protestiral Brinkley. — Kako morete kaj takega reči, g. Overton? — je kričal razdraženo. — To je titansko čudo vse uničujoče bistroumnosti. Jaz se klanjam Mutsuhito Dsainovi veličini...

— San Francisko gori! — je stresel pest Overton. — Tako orožje rabi, proti kateremu ni obrambe... Ali ni falot, kdor v slepi jezi gre nad mesto, ki se ne brani? Predmestje gori...

— In sledil mu bo San Francisko s svojimi palačami! — je dvignil glas Brinkley. — Overton, kaj sem rekel? Ali veste, da se proti tej sili ne moremo braniti? Mutsuhito Dsain je gospodar sveta!

Alice je zakrila obraz, da bi ne videla strašnega ognja, ki se je srdito zajedal v vrste palač predmestja. Orjaški

plamen je drl v višavo in zlatordeč greben je odel večerni mrak v morje svetlobe.

— In tu za njim pride na vrsto Amerika! — je razširil roke Brinkley v nekakem obupnem preroškem navdihnjenju. — Jaz si predstavljam Mutsuhito Dsainovo misel že v človeški grozoti in v božanski lepoti. Mutsuhito Dsain je iz električnega topa strelil na San Francisko in ako pošlje na Ameriko svetuničujoči vihar pozitivnih ionov, smo izgubljeni! S tako neizmerno močno strelom nas lahko udari, ki celo Ameriko razdvoji in jo lahko uniči z vso silo, vsemi stroji, vsem bogastvom vred! Rumena pogibelj, pred katero se trese bela rasa... Svet je v tem trenutku prešel v Japončeve roke! Ali razumete, kaj pravim?

— In vse to radi mene! — je zajavkala Alice. — Toliko življenj in imetja se pogubi... Oče, kaj naj naredim? Brinkley je bled molčal.

— Ničesar ne moremo storiti... — je potem potrpt rekel. — Pred svetovno katastrofo stojimo...

— In jaz? — je zabliskalo Overtonovo oko. — Japonska tudi pogine! Drugo dejanje svetovne katastrofe bom jaz vodil... Hodite, mr. Brinkley, da od bližje pogledava predigro...

— Jaz tudi grem! — se je oprijela Alice Overtona.

— Pri meni ostaneš! — je velela teta Betsy. — Ali slišiš zunaj grozno kričanje? Tam za ženske ni prostora.

Od predmestja se je slišalo javkanje. Avti drviijo, sirene tulijo, glas zvona pretresa mrak... Brinkley je poljubil hčer na čelo.

— Ostani doma! Predmestje itak zapira vojaški kordon in nikogar ne pustijo čez... Midva morava pogledati katastrofo in jo preprečiti, kolikor se da... — mu je ozelenel obraz. — Amerika je v nevarnosti!

In je hitel z Overtonom na ulico.

— Mesto je v plamenih! — se je slišal divji krik. Noč je razsvetlila skoraj dnevna svetloba... Trume ljudi so tekale proti predmestju, brizgalnice so ropotale po kamenitih ulicah, javkanje, grozne novice, zmešnjava...

Znanstvenika sta z avtom drvela proti požaru.

— Kdo bi mislil — je mrmral Overton.

— Jaz... — je gledal Brinkley visoke plamene vrtnice. — Poznam strašno bistroumnost Mutsuhito Dsaina. Tresem se pred bližnjo bodočnostjo, mr. Overton!

se jim natančno razdeli delokrog, določi okolica in hiše, ki jih naj tekmo tedna posejijo. Nobene, prav nobene družine in hiše naj se ne izpusti! Na tem sestanku se določi tudi vodja agitacije. Vsak nabiralec in nabiralka naj si vzame domov navadno polo papirja, kjer si vpišejo one, ki jih v tednu od 11. do 18. decembra obiščejo. Dosedanji naročniki so prejeli v tej številki položnico, četudi so morda že prej plačali, samo zato, da jih bo dovolj na razpolago. Komur je mesečina potekla, naj se mu položnica izpolni, ako je ni že sam. Kjer se niso bili naročeni na »Slovenskega Gospodarja«, naj njihov naslov napišejo na polo in sprejmejo naročnino za celo leto 32 Din, za pol leta 16 Din in za četrt leta 8 Din.

V nedeljo, dne 18. decembra, se vsi zberejo pri voditelju agitacije, da mu oddajo pole in denar. Voditelj naj to zbirko pošlje na: Upravo »Slovenskega Gospodarja« v Maribor, Koroška cesta 5, denar po položnici, pismo pa posebej, ali za vsakega naročnika po poseben položnic, kakor mu bolje kaže. Kjer nimajo dovolj naših položnic, naj se poslužijo onih, ki jih mora vsaka pošta imeti na razpolago. Pri pošiljanju denarja se seveda vsi poštni in pisarniški stroški odtegnejo, kar je v pismu pripomniti.

Žrtvujmo vsaj en teden!

Treba nam je za vzvišeno delo — razširiti katoliški tisk — le malo dobre volje, le malo veselja, da se žrtvuemo za dobro stvar! Te dobre volje naj vam prinese tudi zagotovilo raznih nagrad, ki smo jih že svoj čas objavili in ki veljajo tudi za ta teden. Posamezne organizacije, ki se bodo še posebno izkazale, bomo javno pohvalili in se jim posebej zahvalili. Naj bo med nami vesela tekma, kdo bo več storil za razširjenje »Slovenskega Gospodarja«.

Bog blagoslovi to dobro delo in vse, ki ga bodo vršili!

Radičevski poslanec Kovačević obsojen radi tatvine.

V torek, 29. novembra, se je vršila, kakor poroča zagrebški dnevnik »Hrvat« v svoji številki 1. decembra, pred sodniji v Požegi za javno življenje zanimiva razprava po tiskovnem zakonu.

Radičevski poslanec Dragotin Kovačević, ki je bil pod predsednik Radičevske stranke, je po svojem zastopniku dr. Stefanu Košutiću tožil nekdanjega hrvatskega poslanca dr. Žaniča radi klevete.

Dr. Žanič je namreč na napade Dragotina Kovačevića na svojo čast odgovoril v svojem listu »Graničar«. V tem odgovoru je med drugim trdil, »da je bil narodni poslanec Dragotin Kovačević od kr. okrajnega sodišča v Novski s pravomočno sodbo obsojen radi tatvine na kazen zapor, ter da je to kazen tudi odsedel.«

Na kazenski razpravi v torek, 29. novembra, je dr. Žanič izjavil, da je stavek, radi katerega je tožen, zapisal kot odgovor na napad Dragotina Kovačevića na njegovo čast in poštenje.

Nato se je prečitala obsodba kr. okrajnega sodišča v Novski br. 1391-91, s katero je bil Dragotin Kovačević obsojen radi prestopka tatvine železa in lanca na železniški rampi v Jazavici na 14 dni zapor. Proti obsodbi je Kovačević vložil priziv. Ta priziv je bil rešen z obsodbo kr. sodbenega stola v Požegi br. 5390 kz, tako, da je bila obsodba sodišča v Novski potrjena, samo je kazen zapor znižana na 8 dni. To kazen je Kovačević odsedel. V tej obsodbi sodbenega stola v Požegi stoji, da se priziv odbije ter obsodba potrjuje, ker so ukradeni predmeti bili najdeni v hiši okrivljenega in ker je zaslišana pričča Jozo Cvijetić odločno izjavil, da je okrivljenega zalotil pri tem, ko je z železniške rampe odnesel železo in lanec.

Naposled je Dragotin Kovačević priznal, da se obsodba njega tiče ter da je zaporno kazen odsedel. Sodnija je

— Plinski regulator — je sikal srd iz Overtona. — Odpošljem Rumeni križ . . . Čez eno uro zaženem dinamom!

— Ne povečujva svetovne katastrofe, — je menil Brinkley. — Hodiva raje na policijo in javiva vzrok požara . . . Zedinjene države morajo takoj vmes poseči . . .

Žerjavica je padala, v črno-rudečo noč so letele ognjene zvezde, ogenj je divjal, rumeni biki so mukali in zlatorudeči petelini so peli v objemajočih se plamenih. San-Francisko se je stresel, kakor pretresa »japonski bron« Nagasaki. Strah. Trep. Obup. Kordon je zaprl ognju pot, vodni traški so se vili v višavo, na čelu ognjenega kralja pa so se izpremenili v svetlo paro. Bila je strašna noč. Brzini pehetajočih ognjenih opic se človeška moč ne more zoperstaviti. Predmestje San-Franciska je zgorelo v prah . . .

XVI.

In prišel je plin . . . Sladek cvetlični vonj se je razlival v fjordu, ki vodi naravnost v srce Japonske. Po zračnem morju je zavnelo cvrčanje cvrčkov ko kak neminljiv psalm solnčnemu bogu, hribi so odbili kristalnočisto treslanje, a sedaj naenkrat je vse prenehalo. Nebeško obzorje je zakrila rumeno-siva tančica in tiho je legla na zelene gore, ki se nagibajo nad prekropodobno ožino druga proti drugi . . .

Tirada cvrčkov je utihnila in z dreves je padel črešnje cvet. Dolina je zarujavela, trava je postala rumena in cvet krizanteme je klonil, ko da je kak samum zamoril v njem srečo in življenje . . .

Rumeni križ . . .

Vodna površina se je mehko gugala, na šumečih penah so brzele džunke, barke z zmajevimi glavami, v teku so jih vodili drobni možje s čopi proti velikim ladjam in trgovskim parnikom, toda naenkrat so mišičaste, rumene roke možakarjev s čopi izpusile vesla in so omahnili na dno belih džunk ko v kaki trugi; tudi na krovu velikih ladij je utihnila tuja govornica in mešano, raznojezično moštvo trgovskih parnikov je tudi brez besede obležalo . . . Rumeno-siva tančica se je razprostrla nad pristaniščem, za katerim je ležal med krasnimi drevesnimi šopki v hladnem in senčnatem dolu Nagasaki.

Rumeni križ . . .

nato izrekla sodbo — s katero se dr. Žanič oprošča krivde, tožba odbije, tožitelj Dragotin Kovačević pa se obsodi na plačilo stroškov v iznosu 2300 Din.

Mi smo to zadevo posneli po zagrebškem »Hrvatu« in jo objavljamo kot odgovor na drzno izzivanje in prostaško pisanje »Kmetkega lista«, ki našo stranko in njene poslanece psuje kot klerikalno bando. Da, da, banda je, pa ne kje drugje, ne pri nas!

Da bomo nasprotnike poznali.

»Štajerska je naša . . .«

Tako se baha »Domovina«, ker šteje za svoje vse one občinske kandidatne liste, ki so bile vložene poleg one od SLS. Pa vara sebe in vso javnost! Mi pa bomo poznali te tiče, ko smo že naprej povedali, da bodo tako naredili! —

»Domovino« — na Štajersko!

To geslo so postavili demokratje in so se z vso silo vrgli na to, da bi ta svoj list razširili med nami, po njem pa dobili svoj vpliv nad nami! Mi pa zato pravimo:

»Domovino« — nazaj v Ljubljano!

Kdorkoli jo dobi, naj napiše: »Nazaj! Ne sprejemim!« In roma naj v tisti brlog, od koder je prišla. Od nekdanj smo bili Štajerci zato, da nas bo tudi v bodoče vodil naš domači list »Slov. Gospodar«, ki že nad 60 let deli z nami veselje in žalost in se vstrajno bori za naše verske in narodne svetinje! Nočemo, da bi nam prav po židovsko vsiljeval kak Žerjav svojo ljubljansko »Domovino«! Zato bomo njeno vsiljivost odločno odklonili! Kjerkoli se ta list pojavi, naj zadoni glas »Domovina«, hajd nazaj v Ljubljano!

Lažejo bolj kot pes teče!

V dolgih razpravah lažejo naši politični nasprotniki, da vlada nič ne dela, da noče storiti, kar je obljubila, to je pred vsem izjednačenje davkov. Istočasno pa morajo povedati, da je naša vlada predložila osnutek zakona za izjednačenje davkov. Taka lažnjivost, da kar smrdi, v eni sami številki lažejo bolj kot pes teče! Kako se boriš zoper lažnjivca? Niti ne poslušaj ga, kaj še-le verjameš!

Blejski sporazum —

še ne da miru našim nasprotnikom. Jezi jih, da tako dolgo drži, jezi jih, da naša stranka konečno le nekaj doseže, da ima svoj vpliv. No, bodo pa v kratkem videli še nadaljno izvajanje sporazuma. Bodo še bolj — zijali. Seveda, tedaj bodo vpili na vse mile viže, pa mi že poznamo njihovo mačkino godbo.

Proti duhovnikom.

Nasprotniki imajo posebno na piki naše duhovnike. Ravna se pač po besedi: »Udari pastirja — in razkropile se bodo ovce!« — S kako strastjo ti nasprotniki delajo v Beogradu zoper duhovnike, kažejo izpadi Radiča v skupščini, tudi zahrbtni intrige demokratov. Prvi je stavil zahtevo, da ljudstvo ne sme duhovnikom dajati nobenih dajatev za vzdrževanje, drugi pa istočasno za hrbtno javnost, da naj se katoliškim duhovnikom ne sme dajati od države nobena plača! — Tako so mislili ti nasprotniki, da bodo stisnili kot v kleščah katoliškega duhovnika. V svojem listu pa se navidez — potegujejo za duhovnike! Njihova hinavščina pa ne bo rodila drugega kot to, da jih ljudstvo le še bolj pozna! Hinavca se boj od vseh strani!

Agitirajte za „Naš dom“

Na obrežju može in žene cepetajo, se priklanjajo za kištami ali košarami. Pakete odpirajo in brez kričanja ponujajo blago: cvrčke v drobnih kletkah, udomačene bele miši, zločljive španske stene, izrezljane opice, drobne okraske, želve, čevljičke, mlo, manšetne knofe z zmajevimi glavami, pahlijače, šalice za čaj, krožnike in jedilne palčice. V malih piskrih se pari juha in pastete širijo vonj. Čepijo za svojim blagom, sedijo, ko da so dresirane opice, roke jim visijo ob nogah, nemo in uslužno se smehljajo . . . sedaj pa se naenkrat zganejo in napeto gledajo v nič, tudi beli miš ne žene papirnatega mlinčka, srebrnocvetna špan ska stena dobi rumeno-rujavo barvo, želvina glavica klone na stran, okrasek, opica, mlo, manšetni knof, vse se razlije v prahu, krožniki črepljajo, jedilna palčka pade na tla: na en mah zamre življenje in mali sejem . . . Rumeno-siva tančica se razprostre nad obrežjem in umori zaupno, delavno, srečno življenje . . .

Rumeni križ . . .

Vrvenje carinarne v trenutku preneha, dokki utihnejo in v skladiščnih barih utihne zveneča kitara. Plinska tančica plava polagoma naprej in v gorskih pagodah zamrje tihi smeh. Otrok več ne joka za materjo . . . Večeri se. V kočah, ki se skrivajo med listnatim drevjem, se prižigajo luči, ko da se svetlikajo kresnice, a smrtna megla tudi sem privabi in izbije iz rok japonskih otrok jedilno palčko. Plinska tančica se vleče dalje. Džen-rišisani, človeški konji, drviijo z malimi vozički proti čajarnam, toda voziček naenkrat dobi sunek, obstoji, zvrne in gost pade na čelo in mrtev obleži na kamenju poleg džen-rišisana.

Rumeni križ . . .

Nagasaki inteligenca sedi na črnih žametastih konjih papirnatimi stenami čajarne, v golem prostoru, obleka je iz vate, dolge, mastne lase pokriva črn, trd klobuk, obraz je rumen, mrtvičav in brezkrven. Na tleh se kadi posoda za žerjavico, drobna posoda, prave igračke . . . kitara doni, po čajarni se odmeva sladka pesem, dekle poje . . . toda mala, lepa ročica ji obstoji na struni, pojoči glasek utihne, oči se zapro, in v sinjeplavem plašču obleži na beli preprogi . . . črni, trdi klobuk se skotali z glave in igračke zaropotajo med gosti, ki so zaspali in se več nikdar ne zbudijo, je angel smrti tudi na nje dihlil . . .

Rumeni križ . . .

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Skupščinski odseki imajo seje. Da morejo posamezni skupščinski odseki vršiti svoje delo, se ne vršijo skupne seje. Največje zanimanje vlada za delo v finančnem odseku, kjer se razpravlja o izjednačenju davkov. Jasno je, da to delo ne gre gladko od rok, a že to je veliko, da so se ga sploh lotili. Zanimati pa si je treba, da je SLS spravila to stvar naprej, da se bo končno uredilo v državi izjednačenje davkov.

Sramota za našo državo! V zadnjih sejah skupščine je prišlo med posameznimi poslanci iz Črnogore do tako ostrega spopada, da so s samokresi v rokah planili drug na drugega. Seveda so oni, ki so bili na galeriji, ženske kakor tudi zastopniki drugih držav v strahu pobegnili iz narodne skupščine. Demokrati in radičevci namenoma delajo škan-dale v skupščini, da bi vlado sramotili. Dejansko pa sramotijo sebe in vso državo, o kateri potem pišejo po širnem svetu, da je pač balkanska. Bo treba te slabe manire ljudi odvaditi!

Zopet bombni atentat na železnico v Južni Srbiji. Komitaši so še vedno vstrajno na delu, da bi v Južni Srbiji izzvali kak nemir. Zadnji čas so se vrgli na razdiranje železnice. Redno vsak teden najdejo kje kak peklenški stroj, ali kako bombo, ki je podtaknjena na železniški progi.

Število ministrov se bo zmanjšalo. Da se tudi na tem mestu varčuje, je popolnoma pravi! Zato je naša vlada tista, ki je sklenila, naj se število ministrov zmanjša od 16 na 12. Ker bodo precejšen del državne uprave prevzele oblasti skupščine, zato je to štedenje prav na mestu.

Boj za univerze. Finančni minister je predložil svoj predlog, da naj bi ne bile tri popolne univerze ali visoke šole v državi, ampak le ena, drugi dve pa le z nekaterimi oddelki. Vendar Slovenci kot tudi Hrvatje ne popustijo v tem vprašanju in tako bo moral finančni minister ta svoj predlog umakniti.

Zakon o občinah se tudi pripravlja in bo potem enoten za celo državo. Ko bo predlog posebnega odbora ministrov v tem oziru gotov, bo prišel pred vlado in nato pred skupščino.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija ne miruje! Svojo novo pogodbo je hotela Italija vpisati pri Društvu narodov, pa je naletela na odpor. Vsaka večja država v Evropi vidi v tej pogodbi norčevanje iz Društva narodov, ob enem pa pripravo na to, da Italija zgrda, če ne gre zlepa, pride na Balkanu do vpliva. Angleži Italijo svarijo pred vsako neumnostjo. Države, združene v Društvu narodov, so zoper vsako izpreminjanje državnih mej, pa tudi na tak način, kakor je to zdaj Italija napravila z Albanijo. Mir bo zahteval Evrope, ki bo že znala Mussolinija ukrotiti, da bo nehal rožljati s sabljo!

Bolgarski kralj Boris — brez neveste! Kralj Boris je šel v Italijo iskat si nevesto. Že so razni listi naglašali, da se bo zaročil z Giovano, italijansko princezino, kar pa se ni zgodilo. Ker je njegov prestol manj varen in ker ima izredno slabo plačo, bi morala biti nevesta bogata. Zato ne bo nič ne s pravo in ne s politično zaroko med Bolgarijo in Italijo. Predsednik vlade na Bolgarskem, Ljapčev, je pa znova izrazil svojo naklonjenost do Jugoslavije in odločno obsoja komitaške napade v južni Srbiji.

Oče ali sin? Na Rumunskem še vedno ni prišlo z dnevnega reda, ali naj vlada oče princ Karl, ali pa njegov 9-letni sinček, sedanjí regent Mihael. Bratiano, brat pokojnega ministrskega predsednika, je odločil za Mihaela. Ako se bo posrečilo sestaviti vlado iz več močnejših skupin, bodo črni oblaki se zopet razgrnili in Rumunija bo v miru živel.

Med Poljsko in Litvo bi kmalu nastal spor, ki je bil zmožen povzročiti vojno. Vmes pa je posegla Rusija, ki je poslala obema državam sporočilo, da tega spora ne bode mirno gledala, ampak da bo posegla vmes, pri čemur bi

V strašni noči se svetlikajo svetle točke: na dolgih palicah se zibajo rumene, rudeče, plave lučke, uslužna japonska družina gre proti domu, deklice se smejejo . . . a naenkrat kraguljasti lampijoni omahnjejo in brezdušni smeh zamre na ustah malih deklic. Na tleh ležijo ko lutke, nevidna kroglja jih je zadela: plinska molekula.

Rumeni križ . . .

Na drevesu ni ptičke, ubogi cvrčki cvrčijo šele nekje zgoraj, na gorskem rebbru, kamor Overtonovih plinov ne pusti meja raztezajočih se magnetičnih valov. Listje ove-nelo pada z dreves in grm jasmína in črešnje cvet ne diha vonja. En del Nagasaki se je zrušil ko kako papir-nato mesto, v katerem odpiha majhne, rumene lutke dih, ki je prišel iz daljave. In niti javkanja ni bilo slišati, le dolgovratna kitara je padla iz rok dekleta in na smehljajočih ustih je zamrla pesem . . .

XVII.

»New-Jork Herald« je po izpovedih profesorja Brinkley in njegovega asistenta razglasila v svet resnični vzrok požara v San-Francisku in v 48 urah je prehodila vse svetovno tiskarstvo senzacija: Japonska je strelila na Ameriko! Ameriški listi so prinašali fantastična poročila o japon-ski iznajdbi, da ustvari v zgodovini človeštva novo dobo in način vojskovanja popolnoma prevrne in pred svetom odpre pekel grozot in strahov. Politika, ki je že desetletja napenjala vprašanje vojske med Ameriko in Japonsko, je Mutshito Dsainovo ljubezensko zadevo pripisala Japon-ski kot skrivno rovarjenje in je z nezaslišanim ščuvanjem podpihovala javno mnenje:

— Vojska! — je odmevalo po celi Ameriki.

V New-Jorku in drugih prestolnicah je prišlo do nemirov in so pomorili japonske dele, policijske oblasti niso mogle preprečiti nečloveške neusmiljenosti divjih množic: večno krivična ljudska sodba je zadela nedolžne in linčanje je preplavilo vso Ameriko. Srd razdraženega narodnega čuta je končal uničevalno delo in Japonska je še vedno molčala. »Japonska snuje uničenje bele rase! Japonska napenja električni top zoper zapadno kulturo in svetovna katastrofa, ki pomeni svetovno gospodstvo rumene rase nad obsojenimi narodi, je le vprašanje ur.«

Dalje prihodnjič.